

מראי מקומות - יבמות עב.

בניהם, ואיך עשו כן, הא סכנה היא. ותני' דודאי נשיב הרוח צפונית כל המ' שנה [וע' בתוס' דכוונת הגמ' היא דלא נשבה עם שאר הרוחות, וע' בריטב"א דכ' דע"כ נשבה הרוח אף כל המ' שנה, דאל"כ אין העולם מתקיים, אלא דהי' מנשב רק בחצי הלילה, וכדלהלן, ומדבריהם מבואר דלא כהחת"ס], וזהו מה דנקט' הגמ' לשון שלא נשיב "להו" כל מ' שנה, דהיינו, דבעצם אף קודם הנזיפה לא הי' הרוח צפונית מנשב בתוך ענני הכבוד, וזה הי' בטבע, שלא הי' יכול ליכנס בין העננים שהיו מדובקים כ"כ זה בזה. אבל מ"מ, כל זמן שלא היו נזופים, נעשה להם נס, ונשב להו רוח צפונית [או דבר אחר כיוצא ב], ונכנס בחדרי משכבי הילודים הנימולים, ונס זה נעשה למחנה לויים כל מ' שנה, והיו מחוייבים למול, אבל ישראל, שהיו נזופים, לא נעשה להם נס להכניס רוח צפונית בבתיהם (ולדבריו, צע"ק מה דאי' לקמן דלא הי' יום שלא נשבה בו רוח צפונית בחצי הלילה, הרי גם ביום הי' מנשב, ואולי הכוונה דגם במחנה הי' מנשב בחצות).

ד. לא הי' יום שלא נשבה בו רוח צפונית בחצי הלילה
הק' המלא הרועים, א"כ, למה לא מלו בניהם בלילה לפי שי' ראב"ש דס"ל דמילה שלא בזמנו מלין אף בלילה, למה לא מלו בחצות. ותני' דהסכנה אינה רק בשעת המילה, אלא כל הג' ימים צריכים נישוב הרוח צפונית. ועוד תני' דא"א לכיון השעה בדיוק, ועדיין יהי' סכנה.

ה. משוך צריך שימול, מדרבנן
הק' תוס' דהא משמע משבועות (ג). שהוא מדאורייתא, שהרי אי' שם דמשוך ערלה בכרת. ותני' דהתם מיירי בדלא מל כלל, אבל היכא דמל ומשך ערלתו, ודאי דאינו בכרת. אולם, הרמב"ם (מילה ג, ח) כ' "וכל המיפיר בריתו של אברהם אבינו והניח ערלתו או משכה, אע"פ שיש בידו מעשים טובים הרבה, אין לו חלק לעולם הבא". וע' במרומי שדה לעיל (ט), ומשמע מדבריו שם דס"ל להרמב"ם דרק לענין אכילת תרומה אינו נחשב ערל מדאורייתא, אבל איסור משיכת הערלה הוא באמת מן התורה. [וע"ש שכ' ליישב מש"כ הרמב"ם דהערל אינו חייב כרת עד שימות ולא מל, והק' האחרונים, א"כ למה אי' בהוריות דאינו בקרבן משום דאינו בקום ועשה, הא ודאי אינו חייב חטאת, שהרי אינו חייב כרת עד מיתתו. ולפי דברי הרמב"ם דכ' דמשוך ערלתו חייב כרת, שפיר י"ל דצריך סברא דכיון דבדרך כלל הי' מצות מילה בקום ועשה, ממילא אינו חייב קרבן, אף היכא ששייך בי' כרת, ואף היכא דבאמת עבר במעשה]. וע' בפרי יצחק (סי' כ"ז עמ' מ"ה ד"ה ויש) דכ' "ומה שהקשו כיון דמשוך דרבנן איך אפשר דאין חלק לעוה"ב, לענ"ד ל"ק כלל, דאין ענין זה לזה, ובודאי אף במידי דרבנן

המשך בעמוד הבא

א. משום דלא נשיב להו רוח צפונית

הק' תוס', וכי במזיד היו נמנעים, ואי משום מילת זכריו ועבדיו, הא בכגון זה לא היו מעכבין, שלא היו יכולים למולם, והיכא דאי אפשר הא אין מילת זכריו ועבדיו מעכבים. אולם ע' ברמב"ן שכ' לחלוק על מש"כ רש"י דנזופין היו משעת חטא העגל, דהא בשנה שני' עשו פסח, ואם תאמר שהיו כבר נזופין משעת חטא העגל, א"כ ודאי היו הרבה ערלים, וא"כ היו מעכבין אותן מלעשות הפסח, אע"כ דעדיין לא היו נזופין. ומבואר מדבריו דאף באונס הוי ערלת זכרים מעכבם. וכן הביא המהרש"א כאן דעת הרא"ם בפ' בהעלותך, דבמדבר היו מילת זכריהם ועבדיהם מעכבים. ותמה עליו, דהא מבואר בסוגיין דבחלצתו חמה אין מילתו מעכבת, ואין סברא לחלק בין חלצתו חמה ובין א"א למולו משום דלא נשיב הרוח צפונית. וכ' השער המלך (קרבן פסח ט', ט') דבדוחק יש לחלק ולומר, דמאי דאמרי' דהיכא דאי אפשר למולו דאין המילה מעכבת, וזהו רק לגבי שחיטת הפסח, אבל לגבי האכילה אפי' אם אינו יכול למולו, מ"מ מעכב. וא"כ, היכא דחלצתו חמה, וכדו', דאולי יתרפא קודם זמן אכילה, א"כ שפיר יכול לשוחטו, אבל במדבר, כשהיו נזופים, וא"כ ודאי לא יהיו ראויים אף בשעת אכילה, בכה"ג מעכב גם בשחיטה. וע"ע בערוך לנר דרוצה לתלות מח' זו בב' תירוצי הגמ', דלפי מה שתני' הגמ' דמשום חולשא דאורחא לא מלו, א"כ לכאוי' יש להק', איך עשו הפסח, אולי באמת לא יצטרכו לנסוע עד זמן שיתרפאו המילות, ונמצא דבאמת היו יכולים וצריכים למול בניהם, וכיון שלא מלו אותם, ממילא אסור להקריב הפסח, ונמצא דמספק הקריבו פסחיהם באיסור, דבאמת היו זכריהם מעכבים (ולכאוי' ח' גדול הוא, דאם בפועל לא היו יכולים למול משום ספק סכנה, איך אפשר לומר דלמפרע באמת היו מחוייבים והי' חסרון של עיכוב זכריהם ועבדיהם, וצ"ע). וא"כ, י"ל דהרמב"ן ס"ל כתי' זה, ועל כן ס"ל דשפיר היו זכריהם ועבדיהם מעכבים. אבל התוס' אזיל בתי' דרוח צפונית לא נשיב, וא"כ שפיר י"ל דכיון דודאי לא יהיו יכולים למול בניהם, א"כ לא הי' עיכוב מחמת זכרים ועבדים.

ב. דלא נבדור ענני כבוד

הק' הריטב"א, וכי לא הי' הקב"ה יכול להשיב רוח צפונית באופן שלא נבדור ענני כבוד. ותני' שלא רצה הקב"ה לעשות נס שלא לצורך, כיון דדינא דאורייתא הוא דמילה דספק סכנה אפשר לשהותה, וכ"ש שאחר שהיו נזופים לא היו ראויים ליעשות להם נס זה.

ג. משום דלא נשיב להו רוח צפונית

הק' בשו"ת חתם סופר (או"ח ר"ח, ד"ה וראית), הא מלו בני לוי

מראי מקומות - יבמות

עב. (המשך)

ולכן מפני סכנת כרות שפכה יכול לבטלו, אבל הת"ק ס"ל דמדאורייתא הוא, ולכן צריך למול אעפ"כ.

ח. וגר שנתגייר כשהוא מהול

העיר הרש"ש, למה צריך להיות שהוא מהול, אפי' אם אינו מהול עדיין, הרי מילה שלא בזמנו הוא, וא"כ ממילא תלוי במח' ת"ק וראב"ש. ותי' דאה"כ, אבל כיון דמילה הוא חלק מהגירות שלו, והגירות צריכה להיות ביום, ממילא גם מילתו הי' צריך להיות ביום לכ"ע, ואף לראב"ש. ואף דהגמ' והרמב"ם לא כ' דמילה צריך ג', אבל הטור ושו"ע (יו"ד רס"ח, ג) כ' דכל ענייני הגירות צריכין ג'. וכל זה לענין מילה ממש, אבל אם כבר מהול, א"כ הוי כאשה ואי"צ לגירותו אלא טבילה, ומה שצריך להטיף דם ברית הוא רק למצוה, וא"כ ס"ל לראב"ש דכשר אף בלילה.

ז. אינן נימולין אלא ביום

הק' תוס', א"כ למה צריך קרא למעט אשה ממילה, הא הוי מעשהז"ג. ותי' דלפי ראב"ש צריך קרא, שהוא ס"ל דמילה שלא בזמנה כשרה בלילה. וע"ע בתוס' רי"ד (קידושין כ"ט) דכ' ז"ל- "היכי אמרי' דמעשהז"ג נשים פטורות, ה"מ מצות דתליא בגופה והיא אינה מצוה אלא לזמן ידוע ולא בכל זמן. אבל מצוה דלא תליא בגופא, כגון למול את בנה, אע"ג דמילת הבן יש לה זמן, נהי דקבוע הזמן לבן הנימול, אבל האב שצוהו הבורא להתעסק במילת בנו, העסק ההוא אין לו זמן". וע"ע ברמב"ן שם דג"כ משמע על דרך זה.

בדבר שהדעת נותן שהוא עון חמור מאד, כמו המושך ערלתו, דמפר בריתו של אברהם אבינו ע"ה, דנו חכמים לפי מה שהי' נראה להם ואסמכוה אקרא, וזה ברור".

ו. משוך צריך שימול, מדרבנן

יש להסתפק, מה שאינו צריך שימול מדאורייתא, האם זה משום דכבר קיים מצות מילה באותו איש, או משום שאין זה נחשב כערלה, משום שלא הי' לו ערלה זה מלידה. וע' בט"ז (יו"ד רס"ה ט') שכ' להסתפק כן במי שנולד מהול והטיפו ממנו דם ברית, ואח"כ מכח שמנו נתרבה ונמשך העור למעלה ולא נראה כל העטרה, מי נימא שצריך לחתוך העור עכשיו, דכאן אין שייך לומר שכבר נימול, לפי שבאותו איש מעולם לא נעשה בו מעשה מילה, כיון שבלידתו לא הי' לו ערלה כלל, או דלמא מה שאינו חייב מן התורה הוא משום דאין חיוב מן התורה רק הערלה שהי' לו בשעת לידה, ולא מה שנמשך אח"כ.

ז. קרא דאורייתא הוא

הק' הערוך לנה, איך שייך לצדד שהוא מדאורייתא, הא א"כ איך קאמר ר' יהודה דלא ימול מפני שסכנה היא לו, והיינו שמא יעשה כרות שפכה, ואיך דחינן מצוה דאורייתא מפני סכנה זו, הא רק מפני סכנת נפשות דחינן מצוה, אבל סכנה שמא יעשה כרות שפכה אינה סכנת נפשות. ותי' דס"ד הי' דר' יהודה ורבנן פליגי בהך גופא, אם משוך ערלה צריך לימול עוד מדאורייתא או מדרבנן, דר' יהודה סבר דמדרבנן הוא